

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
SOCIALINĖS POLITIKOS GRUPĖ**

PAŽYMA

**DĖL VALSTYBĖS IR SAVIVALDYBIŲ ĮSTAIGŲ DARBUOTOJŲ DARBO
APMOKĖJIMO IR KOMISIJŲ NARIŲ ATLYGIO UŽ DARBĄ ĮSTATYMO NR. XIII-198
(toliau – Įstatymas) 7, 8, 14 STRAIPSNIŲ IR 5 PRIEDO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO
(toliau – Projektas) (TAP-21-652(2); TAIS NR. 21-24035(3))
2021-06-07 Nr. NV-1260
Vilnius**

Projekto rengėjas - Švietimo, mokslo ir sporto ministerija (toliau - Ministerija).

Projekto tikslas. Pagerinti specialiųjų pedagogų, logopedų, surdopedagogų, tiflopedagogų, judesio korekcijos specialistų, psichologų asistentų, psichologų ir socialinių pedagogų (toliau kartu – švietimo pagalbos specialistai) darbo apmokėjimą nuo 2021 m. rugšėjo 1 d., kad išnyktų atotrūkis nuo mokytojų darbo užmokesčio, didėtų šios profesijos patrauklumas ir būtų sudarytos prielaidos veiksmingam įtraukiajam ugdymui, užtikrinant tinkamą švietimo pagalbą mokyklose ir švietimo pagalbos įstaigose.

Dabartinė situacija. Šiuo metu Įstatyme:

- specialiųjų pedagogų, logopedų, surdopedagogų, tiflopedagogų, išskyrus dirbančius švietimo pagalbos įstaigose, pareiginės algos pastoviosios dalies koeficientai yra vidutiniškai 20 proc. mažesni už mokytojų (mažiausias šių specialistų pastoviosios dalies koeficientas, turint iki 3 m. pedagoginio darbo stažo, neturint suteiktos kvalifikacinės kategorijos yra 5,2, t.y. 920 Eur, didžiausias - turint daugiau kaip 15 m. pedagoginio darbo stažo, suteiktą eksperto kvalifikacinę kategoriją - 7,7, t.y. 1362 Eur); psichologų asistentų, psichologų, socialinių pedagogų, švietimo pagalbos įstaigose dirbančių specialiųjų pedagogų, logopedų, surdopedagogų ir tiflopedagogų – vidutiniškai mažesni 18 proc. (mažiausias pastoviosios dalies koeficientas, turint iki 3 m. pedagoginio darbo stažo, neturint suteiktos kvalifikacinės kategorijos yra psichologo asistento - 5,18, t.y. 916 Eur; mažiausias specialiojo pedagogo, logopedo, surdopedagogo, tiflopedagogo, socialinio pedagogo – 5,38, t.y. 952 Eur, o didžiausias - turint daugiau kaip 15 m. pedagoginio darbo stažo, suteiktą eksperto kvalifikacinę kategoriją yra specialiojo pedagogo eksperto, logopedo eksperto, surdopedagogo eksperto, tiflopedagogo eksperto, socialinio pedagogo eksperto, pirmos kategorijos psichologo – 8,28, t.y. 1465 Eur);
- visų pedagoginių darbuotojų (mokytojų, švietimo pagalbos specialistų) pareiginės algos pastoviosios dalies koeficientai nustatomi, atsižvelgiant į pedagoginio darbo stažą, tačiau stažo intervalai yra skirtingi (pvz., mokytojams pareiginės algos pastoviosios dalies koeficientai nustatomi, kai jų pedagoginio darbo stažas yra iki 2 m., nuo daugiau kaip 2 iki 5 m., nuo daugiau kaip 5 iki 10 m. ir kt.; švietimo pagalbos specialistams pareiginės algos pastoviosios dalies koeficientai nustatomi, kai jų pedagoginio darbo stažas yra iki 3 metų, nuo daugiau kaip 3 iki 10 metų (arba iki 10 metų) ir kt.);
- nustatyti atvejai, kuomet pareiginės algos pastoviosios dalies koeficientai didinami dėl veiklos sudėtingumo; vienas iš veiklos sudėtingumo kriterijų yra darbas bendrosios paskirties mokyklose, įstaigose su mokiniiais, turinčiais specialiųjų ugdymosi poreikių; kriterijus yra taikomas mokytojams (jiems koeficientai didinami 1–15 proc.), tačiau nėra taikomas švietimo pagalbos specialistams;
- skirtingiems švietimo pagalbos specialistams, dirbantiems mokyklose, skirtose mokiniams dėl įgimtų ar įgytų sutrikimų turintiems didelių ar labai didelių specialiųjų ugdymosi poreikių ar dėl nepalankių aplinkos veiksnių turintiems specialiųjų ugdymosi poreikių, socialinės globos įstaigose, skirtose vaikams, ir sutrikusio vystymosi kūdikių namuose, taikomi skirtingi

pareiginės algos pastoviosios dalies koeficientų didinimo dėl veiklos sudėtingumo dydžiai (pvz., socialiniams pedagogams, psichologo asistentams ir psichologams, dirbantiems mokyklose, skirtose mokiniams, dėl įgimtų ar įgytų sutrikimų turintiems didelių ar labai didelių specialiųjų ugdymosi poreikių ir kt. pareiginės algos pastoviosios dalies koeficientai dėl veiklos sudėtingumo didinami 5–20 proc., o specialiesiems pedagogams, logopedams, surdopedagogams ir tiflopedagogams, išskyrus dirbančius švietimo pagalbos įstaigose, didinami 5 proc.);

- švietimo pagalbos specialistams yra taikomos skirtingos darbo laiko normos, darbo krūvio sandara reglamentuojama skirtingo lygmens teisės aktuose (vienų darbuotojų reglamentuota Įstatyme, kitų – švietimo, mokslo ir sporto ministro įsakymuose; pvz., specialiųjų pedagogų, logopedų, surdopedagogų ir tiflopedagogų, dirbančių mokyklose, socialinės globos įstaigose, skirtose vaikams, sutrikusio vystymosi kūdikių namuose su ikimokyklinio ir priešmokyklinio amžiaus vaikais darbo laikas per savaitę yra 27 val., o šių specialistų dirbančių mokyklose, socialinės globos įstaigose, skirtose vaikams, su mokyklinio amžiaus vaikais darbo laikas per savaitę yra 23 val.; socialinių pedagogų, dirbančių mokyklose, darbo laikas - 36 val. ir kt.);
- dabartinis darbo apmokėjimo reglamentavimas nepakankamai atliepia pedagoginių, psichologinių tarnybų ir švietimo pagalbos tarnybų specialistų darbo sudėtingumą ir atsakomybę;
- nėra reglamentuojama mokyklose (išskyrus aukštąsias mokyklas) dirbančių psichologų asistentų, psichologų, socialinių pedagogų ir pedagoginėse psichologinėse tarnybose bei švietimo pagalbos tarnybose dirbančių psichologų, socialinių pedagogų, specialiųjų pedagogų, logopedų, surdopedagogų ir tiflopedagogų darbo laiko struktūra;
- nėra detalčiai reglamentuojamos judesio korekcijos mokytojų darbo apmokėjimo sąlygos;
- švietimo pagalbos įstaigų vadovaujančių darbuotojų (švietimo pagalbos įstaigų vadovų, taip pat jų pavaduotojų ir švietimo pagalbos įstaigų skyrių vedėjų, kurių darbas laikomas pedagoginiu) pareiginės algos pastoviosios dalies koeficientai nustatomi kaip ir kitų valstybės ir savivaldybių įstaigų vadovaujančių darbuotojų (pagal Įstatymo 1 ir 2 priedus) (pvz., mažiausias šių įstaigų vadovų pastoviosios dalies koeficientas (III grupė (50 ir mažiau pareigybių), vadovaujamo darbo patirtis iki 5 m. yra 6,5, t.y. 1150 Eur, didžiausias (I grupė (201 ir daugiau pareigybių), daugiau kaip 10 m. vadovaujamo darbo patirtis – 14,8, t.y. 2619 Eur)); didinant švietimo pagalbos specialistų darbo užmokestį, būtina sistemiškai keisti ir švietimo pagalbos įstaigų vadovaujančių darbuotojų darbo apmokėjimą, kad jų pareiginės algos pastoviosios dalies minimalūs koeficientai nebūtų mažesni už siūlomus naujus švietimo pagalbos specialistų koeficientus;
- nuostatos dėl švietimo pagalbos įstaigų vadovų, mokyklų vadovų, jų pavaduotojų ugdymui ir ugdymą organizuojančių skyrių vedėjų pareiginės algos pastoviosios dalies koeficientų mažinimo, jų veiklą įvertinus nepatenkinamai, nedera su kitomis Įstatymo bei Švietimo įstatymo nuostatomis.

Šiuo metu veikia 61 biudžetinė švietimo pagalbos įstaiga (iš viso 111 vadovaujančių darbuotojų: 61 vadovas, 26 pavaduotojai, 24 skyrių vedėjai). Ikimokyklinio, bendrojo ugdymo, profesinėse mokyklose dirba: 756 psichologai, 1192 socialiniai pedagogai, 765 specialieji pedagogai, 1369 logopedai, 19 tiflopedagogų, 29 surdopedagogai.

Projekto esmė, nauda. Siūloma:

- švietimo pagalbos specialistams nustatyti tokius pačius pareiginės algos pastoviosios dalies koeficientus kaip ir mokytojams (specialiųjų pedagogų, logopedų, surdopedagogų, tiflopedagogų, išskyrus dirbančius švietimo pagalbos įstaigose, pareiginės algos pastoviosios dalies koeficientai padidėtų vidutiniškai 25 proc., psichologų asistentų, psichologų, socialinių pedagogų, švietimo pagalbos įstaigose dirbančių specialiųjų pedagogų, logopedų, surdopedagogų ir tiflopedagogų – vidutiniškai 22 proc.; mažiausias visų švietimo pagalbos

specialistų pastoviosios dalies koeficientas, turint iki 2 m. pedagoginio darbo stažo, neturint suteiktos kvalifikacinės kategorijos būtų 6,91, t.y. 1223 Eur, didžiausias - turint daugiau kaip 25 m. pedagoginio darbo stažo, suteiktą eksperto kvalifikacinę kategoriją – 9,71, t.y. 1718 Eur; pastoviosios dalies mažiausi ir didžiausi koeficientai būtų tokie patys kaip mokytojų);

- pakeisti nuostatas, reglamentuojančias švietimo pagalbos specialistų pareiginės algos pastoviosios dalies koeficientų didinimą dėl veiklos sudėtingumo (pareiginės algos pastoviosios dalies koeficientai būtų didinami 1–15 proc. švietimo pagalbos specialistams, dirbantiems bendrojo ugdymo mokyklose ir įstaigose, vykdančiose profesinio mokymo, neformaliojo švietimo programas, su vienu ir daugiau mokinių, dėl įgimtų ar įgytų sutrikimų turinčių didelių ar labai didelių specialiųjų ugdymosi poreikių; pareiginės algos pastoviosios dalies koeficientai dėl veiklos sudėtingumo būtų didinami 20 proc. specialiesiems pedagogams, logopedams, surdopedagogams, tiflopedagogams, psichologams, socialiniams pedagogams, dirbantiems pedagoginėse psichologinėse tarnybose ar švietimo pagalbos tarnybose ir kt.);
- suvienodinti mokytojų ir švietimo pagalbos specialistų (dirbančių ir mokyklose, ir pedagoginės psichologinės tarnybose bei švietimo pagalbos tarnybose) darbo laiko normas, kad visi mokytojai ir švietimo pagalbos specialistai dirbtų 36 val. per savaitę, tačiau esant tam tikrų darbo laiko normų netolygumui tarp švietimo pagalbos specialistų, jas vienodinti palaipsniui (darbo laikas per savaitę būtų didinamas ne daugiau kaip pareiginės algos pastoviosios dalies koeficientai – 5 val. (didinant laiką, skiriamą netiesioginiam darbui su mokiniais); atitinkamai nuo 27 iki 32 val. ir nuo 23 iki 28 val.; mokyklose dirbančių psichologų asistentų, psichologų ir pedagoginėse psichologinėse tarnybose bei švietimo pagalbos tarnybose dirbančių psichologų, socialinių pedagogų, specialiųjų pedagogų, logopedų, surdopedagogų ir tiflopedagogų darbo laikas per savaitę būtų sutrumpintas nuo 40 iki 36 val.);
- reglamentuoti mokyklose (išskyrus aukštąsias mokyklas) dirbančių psichologų asistentų, psichologų, socialinių pedagogų ir pedagoginėse psichologinėse tarnybose bei švietimo pagalbos tarnybose dirbančių psichologų asistentų, psichologų, socialinių pedagogų, specialiųjų pedagogų, logopedų, surdopedagogų ir tiflopedagogų darbo laiko struktūrą, nustatant, kad ne daugiau kaip 60 proc. šių darbuotojų darbo laiko skiriama tiesioginiam darbui su švietimo pagalbos gavėjais, o 40 proc. bus skiriama netiesioginiam darbui;
- pakeisti judesio korekcijos mokytojų pareigybės pavadinimą ir vadinti juos judesio korekcijos specialistais bei reglamentuoti jų veiklos specifiką, sudėtingumą ir atsakomybę atitinkančias darbo apmokėjimo sąlygas (darbo laiko norma per savaitę būtų 36 val., iš jų 24 val. būtų skiriamos tiesioginiam darbui su mokiniais, 12 val. - netiesioginiam ir kt.);
- didinant švietimo pagalbos specialistų darbo užmokestį, kartu keisti ir švietimo pagalbos įstaigų vadovaujančių darbuotojų, kurių darbas laikomas pedagoginiu, darbo apmokėjimą ir jo reguliavimą (Istatymo 5 priedą papildyti nauju X skyriumi, kuriame būtų nustatyti švietimo pagalbos įstaigų vadovų, taip pat jų pavaduotojų ir skyrių vedėjų, kurių darbas laikomas pedagoginiu, pareiginės algos koeficientai; mažiausias minimalus švietimo pagalbos įstaigos vadovo pareiginės algos pastoviosios dalies koeficientas (9,75, t.y. 1725 Eur) būtų ne žemesnis už specialisto eksperto, turinčio didesnę kaip 25 m. pedagoginio darbo stažą, koeficientą (9,71, t.y. 1718 Eur); švietimo pagalbos įstaigų vadovaujančių darbuotojų pareiginės algos pastoviosios dalies koeficientų minimali riba neviršytų atitinkamų mokyklų vadovaujančių darbuotojų koeficientų);
- nustatyti, kad, įvertinus mokyklos vadovo, jo pavaduotojo ugdymui ar ugdymą organizuojančio skyriaus vedėjo praėjusių kalendorinių metų veiklą nepatenkinamai, jiems iki kito biudžetinės įstaigos kasmetinio veiklos vertinimo nustatomas 1 mažesnis pareiginės algos pastoviosios dalies koeficientas;
- numatyti, kad švietimo įstaigų vadovams netaikomos nuostatos, pagal kurias su jais gali būti sudaromas rezultatų gerinimo planas, taip pat gali būti nutraukiama darbo sutartis vadovaujantis

Darbo kodekso nuostatomis, nes atvejus, kuomet švietimo įstaigos vadovo metų veiklos ataskaita įvertinama nepatenkinamai, reglamentuoja Švietimo įstatymas;

- Įstatymo nuostatos įsigaliojusių 2021 m. rugsėjo 1 d. Projektas įtrauktas į Seimo pavasario sesijos darbų programą.
- Kadangi įsipareigojimas gerinti švietimo pagalbos specialistų darbo apmokėjimo sąlygas yra numatytas Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plane, Lietuvos švietimo ir mokslo šakos kolektyvinėje sutartyje, o lėšos siūlomoms Įstatymo nuostatomis įgyvendinti yra numatytos 2021 m. valstybės biudžete bei siekiant patenkinti pagrįstus švietimo bendruomenės lūkesčius būtina, kad Įstatymas įsigaliojusių 2021 m. rugsėjo 1 d., todėl jį prašoma Seimo svarstyti skubos tvarka.

Priemonių kaštai: 2021 m. valstybės biudžete numatyta 10,1 mln. Eur švietimo pagalbos specialistų darbo apmokėjimui didinti ir papildomoms pareigybėms steigti nuo 2021 m. rugsėjo 1 d. (4 mėn.). 2022 m. valstybės biudžete papildomai reikės numatyti 20,2 mln. Eur (8 mėn.).

Nauda: švietimo pagalbos specialistų pareiginė alga susilygintų su mokytojų pareigine alga; sumažėtų darbo laiko skirtumai tarp švietimo pagalbos specialistų, palaipsniui būtų artėjama prie vienodo vienai darbo valandai tenkančio atlygio, būtų sumažinti darbo apmokėjimo sąlygų netolygumai tarp skirtingą švietimo pagalbą teikiančių švietimo pagalbos specialistų ir kt.

Derinimas. Projektas parengtas atsižvelgiant į darbo grupių, sudarytų švietimo, mokslo ir sporto ministro įsakymu, švietimo pagalbos specialistų darbo ir apmokėjimo sąlygoms tobulinti pasiūlymus. Į jas buvo įtraukti švietimo pagalbos darbuotojų asociacijų, profesinių sąjungų, Ministerijos atstovai ir ekspertai. Projektas buvo pateiktas derinti Finansų ministerijai, Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai, Teisingumo ministerijai, Lietuvos savivaldybių asociacijai, Lietuvos švietimo ir mokslo profesinei sąjungai, Lietuvos profesinei sąjungai „Sandrauga“, Švietimo ir mokslo profesinei sąjungai „Solidarumas“, Lietuvos aukštųjų mokyklų profesinių sąjungų susivienijimui, Lietuvos švietimo darbuotojų profesinei sąjungai ir Lietuvos švietimo įstaigų vadovų profesinei sąjungai. Finansų ministerija ir Lietuvos savivaldybių asociacija pastabų neturėjo. Teisingumo ministerijos pastabos įvertintos (per 2021 birželio 1 d. tarpinstitucinį pasitarimą papildomų pastebėjimų neišsakė).

Projektas svarstytas 2021 m. birželio 1 d. tarpinstituciniame pasitarime ir patikslintas įvertinus Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (derintas ir darbo tvarka), Vyriausybės kanceliarijos Teisės ir Socialinės politikos grupių pateiktas (išsakytas) pastabas (derintas ir darbo tvarka).

Atitiktis Vyriausybės programai. Projektas susijęs su Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plano 1.2.10 p. nurodytu veiksniu, pagal kurį numatyta peržiūrėti švietimo pagalbos specialistų funkcijas ir jų darbo apmokėjimo sistemą, panaikinti atotrūkį tarp pedagoginių švietimo pagalbos specialistų ir mokytojų darbo užmokesčio (2021 m. I ketv. - 2021 m. IV ketv.).

Dalykinio vertinimo išvada. Siūlome Projektą svarstyti Vyriausybės posėdžio B dalyje.

Socialinės politikos grupės patarėja

Aistė Zedelytė-Kaminskė

tel. 8 706 63 741, el.p. aiste.zedelyte@lr.lt